

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jana Passera a soudců Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Michala Mazance v právní věci žalobce: **Ing. L. K.,** proti žalovanému: **Krajský úřad Královéhradeckého kraje,** se sídlem Pivovarské nám. 1245, Hradec Králové, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 5. 2010, čj. 7298/VZ/2010, o kasační stížnosti žalobce proti usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. 6. 2011, čj. 51 A 16/2010 – 38, a ze dne 13. 10. 2011, čj. 51 A 16/2010 – 57,

takto:

I. Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13. 10. 2011, čj. 51 A 16/2010 – 57, **se zrušuje**.

II. Kasační stížnost žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. 6. 2011, čj. 51 A 16/2010 - 38, **se odmítá**.

III. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Komise pro projednávání přestupků města Chlumec nad Cidlinou vyrozuměla žalobce dne 8. 1. 2010, pod čj. SPR 100/10 355/2009-Pan, o odložení věci přestupků proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. a) a c) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

[2] Žalovaný přípisem ze dne 4. 5. 2010, čj. 7298/VZ/2010, informoval žalobce k jeho odvolání, že o odložení věci dle § 66 odst. 4 zákona o přestupcích se nevydává rozhodnutí, a nelze ho proto podrobit přezkumu v rámci odvolacího či přezkumného řízení. Rozhodnutí o odložení věci ve formě usnesení by byl správní orgán povinen vydat jen v případě návrhového přestupku. Ačkoliv se přestupky podle § 49 odst. 1 písm. a) projednávají jen na návrh postižené osoby, v posuzovaném případě nebyl na projednání skutku Ing. K. podán kvalifikovaný návrh. V případě skutku Ing. V. se nejednalo o návrhový přestupek. Žalovaný proto uzavřel, že správní orgán prvého stupně postupoval správně, pokud obě věci odložil v souladu s § 66 odst. 3 písm. a) přestupkového zákona nikoliv formou rozhodnutí.

II.

[3] Žalobce podal žalobu ke Krajskému soudu v Hradci Králové. Krajský soud usnesením ze dne 27. 6. 2011, čj. 51 A 16/2010 - 38, žalobu odmítl na základě § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Dospěl k závěru, že vyrozumění Komise k projednání přestupků města Chlumec nad Cidlinou o odložení přestupkových věci podle § 66 odst. 4 zákona o přestupcích není správním rozhodnutím ve smyslu § 65 s. ř. s, neboť se nejednalo o návrhový přestupek.

III.I

[4] Žalobce (stěžovatel) podal proti usnesení krajského soudu čj. 51 A 16/2010 - 38 kasační stížnost. Jelikož neuhradil soudní poplatek z kasační stížnosti ani nepředložil plnou moc udělenou zástupci, který jej bude v řízení zastupovat, krajský soud stěžovatele vyzval, aby tak učinil ve lhůtě dvou týdnů. Současně jej poučil o následcích nezaplacení soudního poplatku a nedoložení právního zastoupení.

[5] Stěžovatel podáním ze dne 22. 8. 2011 požádal, aby byla jeho kasační stížnost projednána bez právního zastoupení. Svou žádost odůvodnil tím, že Charta základních práv a svobod neurčuje povinnost občana být před soudem právně zastoupen. Povinné zastoupení advokátem u kasační stížnosti je porušováním lidských práv i porušením zásady spravedlivého procesu. Své oprávnění se osobně hájit stěžovatel také dovozuje z čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod i z Všeobecné deklarace lidských práv. Stěžovatel uzavřel, že pokud jeho žádosti nebude vyhověno, bude se jednat o porušování lidských práv.

[6] Stěžovatel v uvedeném podání rovněž požádal o odložení zaplacení soudního poplatku, a to až do vyřešení procesní stránky věci, tj. projednání kasační stížnosti bez právního zastoupení.

[7] Krajský soud usnesením ze dne 13. 10. 2010, čj. 51 A 16/2010 - 57, zastavil řízení o kasační stížnosti, neboť stěžovatel nesplnil svou poplatkovou povinnost. Zdůvodnil, že ani žádost stěžovatele o posečkání se zaplacením soudního poplatku nemůže nic změnit na jeho povinnosti zaplatit soudní poplatek společně s podáním kasační stížnosti.

III.II

[8] Stěžovatel proti usnesení o zastavení řízení brojil kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. V kasační stížnosti, stejně jako v podání ze dne 22. 8. 2011,

uvedl, že z mezinárodních závazků České republiky (čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod) vyplývá jeho právo hájit se sám, a to u kteréhokoliv stupně soudu. Povinné zastoupení advokátem je také porušením čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Stěžovatel totiž zastává názor, že pokud by existovala povinnost právního zastoupení, byl by občan nucen sdělovat osobní údaje a podrobnosti svého případu další osobě, tj. advokátovi. Tím by však došlo k porušení práva na respektování soukromého a rodinného života. Stěžovatel dále uvedl, že Nejvyšší správní soud i Ústavní soud rozhodují v rozporu s mezinárodně uznávanou ochranou lidských práv. To svědčí o systémových, strukturálních nedostatcích a dalších „dysfunkcích v aplikaci českého práva“ a také o nerespektování práva na spravedlivý proces plynoucího z čl. 6 Úmluvy.

IV.

[9] Nejvyšší správní soud poté posuzoval důvodnost kasačních stížností v mezích jejich rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda řízení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[10] Kasační stížnost proti usnesení o zastavení řízení o kasační stížnosti je důvodná.

[11] V posuzovaném případě bylo řízení o kasační stížnosti zastaveno z důvodu, že stěžovatel neuhradil zákonem stanovený soudní poplatek za kasační stížnost. Ve svém podání, jímž reagoval na výzvu krajského soudu k zaplacení soudního poplatku a předložení plné moci zástupce, stěžovatel požádal o posečkání se zaplacením poplatku až do rozhodnutí o jeho žádosti vystupovat před Nejvyšším správním soudem samostatně.

[12] Nejvyšší správní soud předesílá, že s ohledem na specifický charakter napadeného usnesení o zastavení řízení, netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. Tyto jinak povinné náležitosti kasační stížnosti jsou totiž samotnou podstatou nyní řešeného sporu. Zdejší soud již dříve dospěl k závěru, že pokud kasační stížnost směřuje do přezkoumání rozhodnutí, týkajícího se zaplacení soudního poplatku či povinného právního zastoupení, pak by se uplatňováním požadavku na uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, resp. trváním na předložení plné moci udělené advokátovi, jen řetězil problém, jenž má být rozhodnutím o této kasační stížnosti vyřešen (viz rozsudky ze dne 24. 10. 2007, čj. 1 Afs 65/2007 - 37, či ze dne 13. 9. 2007, čj. 9 As 43/2007 - 77, všechna rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).

[13] Nejvyšší správní soud nemohl při přezkumu dané věci přehlédnout, že krajský soud ve výzvě k úhradě soudního poplatku z kasační stížnosti nepoučil stěžovatele o možnosti požádat o osvobození od soudních poplatků. Danou výzvu přitom vyhotovil v době, kdy stěžovatel ještě nevyslovil svůj požadavek, aby mohl posečkat s úhradou soudního poplatku do doby posouzení další podmínky řízení, a sice právního zastoupení advokátem. Podle § 36 odst. 1 s. ř. s. mají účastníci v řízení rovné postavení. Soud je povinen poskytnout jim stejné možnosti k uplatnění jejich práv a poskytnout jim poučení o jejich procesních právech a povinnostech v rozsahu nezbytném proto, aby v řízení neutrpěli újmu. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 29. 9. 2005, čj. 5 Ans 5/2005 – 59, z daného ustanovení dovodil, že krajský soud je povinen poskytnout stěžovateli poučení o jeho procesních právech a povinnostech, tj. i o tom, že může požádat o osvobození od soudních

poplatků za podanou kasační stížnost. Tato vada řízení mohla mít vliv na zákonnost usnesení krajského soudu o zastavení řízení o kasační stížnosti, neboť bylo zastaveno právě pro nezaplacení soudního poplatku. Ke stejnému závěru dospěl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 22. 11. 2011, čj. 1 Ans 10/2011 - 86, který se rovněž týkal stěžovatele a skutkové okolnosti byly obdobné. Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud na základě § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil usnesení krajského soudu ze dne 13. 10. 2011, čj. 51 A 16/2010 – 57 o zastavení řízení o kasační stížnosti.

[14] I přes uvedenou vadu řízení před krajským soudem však Nejvyšší správní soud neshledal důvod, aby věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Předpokladem pro meritorní posouzení kasační stížnosti a přezkum usnesení krajského soudu ve věci samé je nejenom uhrazení soudního poplatku, ale také osvědčení existence řádného právního zastoupení ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. Obecně nepochybně platí, že po poučení o možnosti požádat o osvobození od soudního poplatku z kasační stížnosti může stěžovatel podat žádost o ustanovení právního zástupce z tohoto důvodu. Taková situace však v této věci nenastala. Z podání stěžovatele jednoznačně vyplývá jeho požadavek, aby mohl před kasačním soudem bránit svá veřejná subjektivní práva sám, bez právního zástupce. Stěžovatel se domnívá, že požadavek povinného právního zastoupení je nezákonný a uvádí důvody, proč je oprávněn nebýt zastoupen v řízení o kasační stížnosti. Stěžovatel jednoznačně vyjádřil svůj úmysl neudělit advokátovi plnou moc nebo požádat o ustanovení zástupce soudem. I pokud by tedy stěžovatel uhradil soudní poplatek nebo by byl od jeho úhrady plně či částečně osvobozen, čímž by splnil jeden z předpokladů pro přípustnost kasační stížnosti, stále by nebyla naplněna další obligatorní podmínka, a sice zastoupení kvalifikovaným zástupcem.

[15] Požadavek povinného zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti je zákonný a je i v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu. V usnesení ze dne 24. 1. 2005, čj. 2 Afs 77/2004 – 85, soud zdůraznil, že kasační stížnost je mimořádným opravným prostředkem. Proto zákonná úprava uvedená v § 105 odst. 2 s. ř. s. volí požadavek na kvalifikované právní zastoupení fyzických či právnických osob záměrně, s ohledem na nezbytnost garantované profesní právní erudice zástupce. Nelze tedy dovodit, že by touto úpravou byl stěžovatel neúměrně (nedůvodně) zkrácen na svých ústavních právech, především na právu přístupu k soudu a na právu na právní pomoc v řízení před soudy.

[16] Nejvyšší správní soud připomíná, že stěžovatel nevznesl předmětnou námitku před tímto soudem poprvé. Nejvyšší správní soud se již v jiné věci stěžovatele, konkrétně v rozsudku ze dne 5. 1. 2012, čj. 2 Ans 14/2011 – 75, zabýval vzneseným požadavkem stěžovatele na samostatné vystupování před kasačním soudem. S poukazem na argumentaci obsaženou v plenárním nálezu Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2001 sp. zn. Pl. ÚS 16/99 a usnesení téhož soudu ze dne 29. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 222/05, http://nalus.usoud.cz, vyslovil, že požadavek povinného právního zastoupení nelze považovat za skutečnost zakládající porušení ústavně zaručených základních práv a svobod ani mezinárodních smluv. Nejvyšší správní soud ve zbytku odkazuje (a to i s ohledem na to, že se jedná o řízení ve věci téhož stěžovatele) na celé odůvodnění citovaného rozsudku čj. 2 Ans 14/2011. Zdejší soud také upozorňuje na usnesení ze dne 3. 12. 1998, sp. zn. III. ÚS 229/98, v němž Ústavní soud vyslovil, že povinné zastoupení žalobce advokátem má zajistit

rovnost účastníků tohoto řízení tak, aby žalobce nebyl proti žalovanému správnímu orgánu znevýhodněn v důsledku neznalosti zejména procesních právních předpisů.

[17] Právní pomoc advokáta je tak naopak jedním z prostředků směřujících k zajištění spravedlivého řízení. V povinnosti právního zastoupení nelze shledat ani porušení práva stěžovatele na respektování soukromého života v tom, že by měl někomu sdělovat své osobní údaje. Vždyť i samotné řízení před soudem je veřejnosti přístupné. Nadto, advokát je podle § 21 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb.

[18] Nedostatek zastoupení stěžovatele požadované v § 105 odst. 2 s. ř. s. brání věcnému vyřízení kasační stížnosti; stěžovatel přitom ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. nedoložil, že absolvoval vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud odmítl kasační stížnost ve věci samé, tj. proti usnesení ze dne 27. 6. 2010, čj. 51 A 16/2010 - 38, kterým krajský soud vyloučil ze soudního přezkumu vyrozumění o odložení přestupkové věci.

[19] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přístupné.

V Brně 23. února 2012

JUDr. Jan Passer
předseda senátu